

บทที่ 6

การนำเสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนา ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ในบทนี้เป็นการนำเสนอรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ที่เกิดจากการนำกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งได้สังเคราะห์ไว้แล้วในบทที่ 5 ไปพัฒนาเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมสำหรับสภาวัฒนธรรมจังหวัด โดยใช้ทฤษฎีทางการพัฒนา ปรัชญาและแนวคิดด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด แล้วนำไปศึกษาความเป็นไปได้และปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้และปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ผู้วิจัยได้นำกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ไปพัฒนาเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมสำหรับสภาวัฒนธรรมจังหวัด โดยใช้ทฤษฎีทางการพัฒนา ปรัชญาและแนวความคิดด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาเป็นกรอบความคิดพื้นฐาน เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรม ดังนี้

ทฤษฎีทางการพัฒนา

จากการศึกษาความคิดของนักทฤษฎีทางการพัฒนาทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปฏิฐานนิยม กลุ่มก้าวหน้า และกลุ่มมาร์กซิสต์ แล้วพบว่า แนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่การพึ่งตนเอง (self - reliance) ในทัศนะของนักทฤษฎีพึ่งพา (dependency theory) ในกลุ่มก้าวหน้าและแนวคิดเรื่องทฤษฎีการพัฒนามิใช่สูตรสำเร็จ (ready formula) ที่จะนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางในทุกระบบสังคม เพราะกระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของแต่ละสังคมที่มีเงื่อนไขและรูปแบบทางประวัติศาสตร์แตกต่างกัน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดได้

Dudley Seers (1969:27-28 อ้างถึงโดยปรกรณ์ ปรียากร,ม.ป.ป.:25-26) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพยายามในการพึ่งตนเอง โดยได้เสนอว่าการนิยามและการวัดการพัฒนาด้วยการพิจารณาเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้นไม่เป็นการเพียงพอ โดยได้เสนอทัศนะเชิงปทัสสถานและการตัดสินใจในเชิงคุณค่าว่าคือ ความพยายามในการกระจายอำนาจทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมออกไปอย่างกว้างขวาง และได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพยายามในการพึ่งตนเอง โดยได้ให้ความหมายไว้อย่างเฉพาะเจาะจงที่สำคัญประการหนึ่งคือ เป้าหมายการพึ่งตนเองทางวัฒนธรรม ดังนั้นในการวางแผนการพัฒนาจึงเน้นการดำเนินนโยบายทางวัฒนธรรมเพื่อที่จะลดภาวะการพึ่งพาทางวัฒนธรรม (cultural dependence)

ปรัชญาและแนวคิดด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนา

อ้ายปรัชญาและแนวคิดด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาที่ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2538:4-9) ที่เสนอว่าเมื่อพิจารณาความหมายของวัฒนธรรมในชีวิตวัฒนธรรมแล้ว วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของวิถีคิด คุณค่า และอุดมการณ์ของสังคมที่มนุษย์สร้างสรรค์และสะสมขึ้นมา ในความพยายามที่จะแสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์และการปรับตัวกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและธรรมชาติ ภายใต้เงื่อนไขและบริบทของสภาวะแวดล้อม

วัฒนธรรมในฐานะองค์รวมนั้นประกอบด้วยระบบใหญ่ ๆ อย่างน้อย 3 ระบบซ้อนรวมกันอย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง คือ

1. ระบบคุณค่า ซึ่งหมายถึง คีลธรรมของส่วนรวมและจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สร้างสรรค์
2. ระบบภูมิปัญญา ซึ่งครอบคลุมวิถีคิดของสังคม โดยเฉพาะการจัดการกับความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับธรรมชาติแวดล้อม
3. ระบบอุดมการณ์อำนาจ ซึ่งหมายถึง คักดิ์ศรีและสิทธิของความเป็นมนุษย์ที่จะเสริมสร้างความมั่นใจและอำนาจให้กับคนในชุมชนหรือสังคมท้องถิ่น เพื่อเป็นพลังในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ และถ่ายทอดภูมิปัญญา

เมื่อพูดถึงมิติทางวัฒนธรรม มักจะหมายรวมถึง มุมมองที่มีองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. ความหมายของวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง คุณค่าของความเป็นมนุษย์ จารีตกฎเกณฑ์ที่หลากหลาย และอำนาจของชุมชนท้องถิ่น
2. ระบบคิดทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง วิถีคิดแบบองค์รวมที่มองความเชื่อมโยงอย่างมีบริบทและเงื่อนไข โดยไม่แยกส่วนต่าง ๆ ออกจากกันอย่างเด็ดขาด

3. กระบวนการทางวัฒนธรรม หมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อเรียนรู้ สร้างสรรค์ และปรับตัวของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้บริบททางสังคมและธรรมชาติแวดล้อมซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน กระบวนการทางวัฒนธรรมนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางวัฒนธรรมกับการพัฒนา อาจถือได้ว่ามิติทางวัฒนธรรมมีฐานะเป็นพลังที่สร้างสรรค์ต่อการพัฒนาในด้านหลัก ๆ อย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. ด้านเป้าหมายการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรมจะช่วยกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาให้ชัดเจนตามความหมายของวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 เป้าหมายที่เชื่อมโยงกันคือ การเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ การเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความยั่งยืนของธรรมชาติแวดล้อม

2. ด้านทิศทางการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรมจะช่วยให้มองเห็นทิศทางการพัฒนาที่หลากหลายแนวทางมากขึ้น แทนที่จะจำกัดอยู่เพียงแนวทางเดียว เพราะระบบคิดทางวัฒนธรรมจะให้ความสำคัญกับการคิดอย่างมีบริบทซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี

3. ด้านกระบวนการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรมจะช่วยให้มองเห็นความสำคัญของศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตนเอง เพราะสามารถเข้าใจว่ากระบวนการทางวัฒนธรรมต่าง ๆ นั้น เริ่มต้นได้ในชุมชนเอง ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ และการปรับตัว ซึ่งจะผลักดันให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบททางสังคม และธรรมชาติแวดล้อมของชุมชนมากที่สุด ตลอดจนการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือกับสังคมภายนอกในระดับต่าง ๆ

เมื่อนำกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดมาตรวจสอบกับทฤษฎีทางการพัฒนา ปรัชญาและแนวคิดด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาโดยสังเขปข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ดังนี้

1.1 โครงสร้างและองค์ประกอบ

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจุบันเรื่องโครงสร้างและองค์ประกอบของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนดังนี้

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

มีหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรธุรกิจ และองค์กรวิชาการ ซึ่งเป็น "หน่ออ่อน" หรือ "ต้นกล้าประชาสังคม" ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจ เช่น โรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดำเนินงานปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษานั้น ๆ โดยมีหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หน่วยศิลปากร ศูนย์โบราณสถานและแหล่ง

โบราณคดีต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่วัดและศาสนสถานต่าง ๆ ก็ทำหน้าที่เป็นแหล่งกลางในการปฏิบัติศาสนกิจ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ โดยที่องค์กรปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ คือ เทศบาล สุขาภิบาล ก็รับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีสมาคม มูลนิธิ และบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ร่วมดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัดและความสนใจของตนโดยไม่ได้ประสานการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างเกิดพลังเท่าที่ควร

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการศึกษา สำรวจ และรวบรวมองค์กรและหน่วยงานที่เป็น "ต้นกล้าประชาสังคม" ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดในลักษณะต่าง ๆ แล้วสร้างโอกาสให้ได้มาพบปะกันอย่างอิสระ เพื่อให้ได้มาปรึกษาหารือและทำความเข้าใจกันในเรื่องคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรม แล้วร่วมกันแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างความมั่นใจและสร้างแรงจูงใจให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นที่ต้องรวมตัวกันจัดตั้งเป็นประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดในรูปของสภาวัฒนธรรมจังหวัด แล้วร่วมกันพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ พิจารณากำหนดข้อตกลงหรือธรรมนูญของสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อใช้เป็นแนวในการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมจังหวัด และเลือกตั้งกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรขยายและพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกให้กว้างขวางโดยเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เป็น "ต้นกล้าประชาสังคม" และประชาชนในท้องถิ่นและในจังหวัดให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดมากยิ่งขึ้น

1) การขยายและพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกในแนวตั้ง ควรจัดตั้งสภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล จนถึงระดับหมู่บ้านและชุมชนวัฒนธรรม โดยมีการทำความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรม วิธีการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งการปลูกจิตสำนึก และความตระหนักในคุณค่าของการรวมพลังกันดำเนินงานวัฒนธรรม

2) การขยายและพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกในแนวนอน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของงานวัฒนธรรมไปยังหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในลักษณะต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเข้ามาเป็นเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกของสภาวัฒนธรรมจังหวัด รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วย

นอกจากนั้นยังควรจัดโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการขยายเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกการขยายงานวัฒนธรรมเป็นการดำเนินงานด้านชีวิตวัฒนธรรมหรือสังคมวัฒนธรรมด้วย และเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

ควรสร้างโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และประชาชนในท้องถิ่นและในจังหวัดให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดอย่างเต็มที่ เพื่อให้ประกอบด้วยองค์กรเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่กว้างขวาง และหลากหลายในลักษณะต่าง ๆ ครบทั้ง 5 ภาค ที่กระจายอยู่ในพื้นที่และกลุ่มพลังต่าง ๆ มีความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และดำเนินกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อให้สามารถ “ถักทอ” และ “เชื่อมโยง” กันอย่างแข็งแรง และจะต้องให้มีการขยายและการพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกให้กว้างขวางและเข้มแข็งยิ่งขึ้น เป็นประจำและอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันก็ควรปรับการจัดโครงสร้างการบริหารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและงานวัฒนธรรมที่ขยายตัวมากยิ่งขึ้นด้วย และเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องโครงสร้างและองค์ประกอบของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ดังปรากฏในตารางที่ 14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องโครงสร้างและองค์ประกอบ

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
1. โครงสร้างและองค์ประกอบ	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เป็น "หน่ออ่อน" หรือ "ต้นกล้าประชาสังคม" ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ ในลักษณะต่างคนต่างทำ	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษา สำรวจและรวบรวม "ต้นกล้าประชาสังคม" ต่าง ๆ สร้างโอกาสให้ได้มาพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อทำความเข้าใจและรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดขึ้น โดย <ol style="list-style-type: none"> มีวัตถุประสงค์ร่วมกันชัดเจน มีธรรมนูญ หรือข้อตกลงร่วมกัน มีองค์คณะบุคคลที่รับผิดชอบ (กรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด) 	<ol style="list-style-type: none"> ควรมีการขยายและพัฒนาเครือข่ายเครือข่ายที่ตั้งในแนวตั้ง (สภาอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล ชุมชนวัฒนธรรม) และในแนวนอน (องค์กร ชมรม สมาคม วัด โรงเรียน บริษัท ห้างร้าน ฯลฯ) ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของงานวัฒนธรรมไปยังเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนทั่วไป ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมกับการขยายตัวของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> ควรประกอบด้วยเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก ที่กว้างขวาง หลากหลาย ในลักษณะต่าง ๆ กระจายอยู่ในทุกพื้นที่และกลุ่มพลังต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กร และประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมจังหวัด เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกเกิดการ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันทั้งในแนวตั้งและในแนวนอนอย่างแข็งแรง จัดโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมกับ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 การขยายตัวของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก 3.2 ตามลักษณะงานวัฒนธรรมที่ขยายเป็น "ชีวิตวัฒนธรรม" หรือ "สังคมวัฒนธรรม" 3.3 บริบทแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น

1.2 การดำเนินงานวัฒนธรรม

1.2.1 ตามขอบข่ายงานวัฒนธรรม

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรมตามขอบข่ายงานวัฒนธรรม ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมี การทำความเข้าใจความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมในความหมายกว้างที่หมายถึง ชีวิตวัฒนธรรม หรือ สังคมวัฒนธรรม มีขอบข่ายงานวัฒนธรรมครอบคลุม 8 ลักษณะงาน เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจเพื่อให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้พิจารณาดำเนินงานวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรขยายและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ตามขอบข่ายงานวัฒนธรรม 8 ลักษณะงาน

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

ควรส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดให้เข้มแข็งจริงจังและกว้างขวาง จนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมทั้ง 8 ลักษณะงาน ได้อย่างประสบผลสำเร็จ

1) **การวิจัยวัฒนธรรม** ควรศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นและของจังหวัดโดยเฉพาะที่เป็นภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัด มุ่งศึกษาให้รู้ความเป็นมาในอดีตและสภาพการณ์ปัจจุบัน

2) **การอนุรักษ์วัฒนธรรม** ควรทำให้เข้าใจในคุณค่า แก่นสาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงวิถีชีวิตความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภาคภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

3) **การฟื้นฟูวัฒนธรรม** ควรเลือกสรรวัฒนธรรมที่สูญหายไปหรือกำลังจะเสื่อมสลายไป มาทำให้มีคุณค่าและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) **การพัฒนาวัฒนธรรม** ควรริเริ่ม สร้างสรรค์ และปรับวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน โดยใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพ และการผลิตสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม การป้องกันและแก้ไขปัญหาวิกฤตต่าง ๆ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5) **การถ่ายทอดวัฒนธรรม** ควรนำวัฒนธรรมที่ผ่านการเลือกสรร กลับกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้านแล้วไปถ่ายทอดให้ประชาชนและเยาวชนเกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์ และประเพณีปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัย โดยผ่านทางสถาบันการศึกษาและการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ

6) **การส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม** ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพสมาชิก และสภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบลและชุมชนต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ และกิจกรรมที่จัดดำเนินการเป็นโครงการตามความถนัดและความสนใจ

7) **การเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม** ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน และผู้ดำเนินงานวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้มีโอกาสได้แสดงศักยภาพทางวัฒนธรรมและพัฒนาความรู้ความสามารถทางวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่ จัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติและประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งได้ส่งเสริมให้ได้มีโอกาสได้รับการยกย่องและประกาศเกียรติคุณในระดับที่สูงขึ้นไป

8) **การเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม** ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันอย่างกว้างขวางเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ โดยสื่อและวิธีการต่าง ๆ และส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนและท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านในกรณีที่มีชายแดนติดกันด้วย

1.2.2 ตามประเภทของวัฒนธรรม

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจุบันเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรมตามประเภทของวัฒนธรรม ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามประเภทของวัฒนธรรม ตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการทำความเข้าใจในความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมที่ครอบคลุมทุกประเภทของวัฒนธรรมทั้งวัฒนธรรมด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ควรเน้นการขยายและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมด้านจิตใจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องจริยธรรม คุณธรรม และความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนวัฒนธรรมด้านสังคมควรเน้นเรื่อง การร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรม การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชน และในวัฒนธรรมด้านวัตถุควรเน้นเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

ควรดำเนินงานวัฒนธรรมให้ครอบคลุมทุกประเภทของวัฒนธรรม ดังนี้

1) **ด้านจิตใจ** ควรเน้นการพัฒนาและสร้างค่านิยมให้แก่ ประชาชนและเยาวชน ให้รู้และซาบซึ้งในหลักธรรมของศาสนา และแนวทางการปฏิบัติตนในสังคมปัจจุบัน และ เน้นการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในภูมิธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) **ด้านสังคม** ควรเน้นให้ชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันเพื่อจัด กิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานทางสังคมของชุมชนเป็นหลัก เน้นให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น กลุ่มพลังต่าง ๆ ในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เน้นการให้ความเห็นอกเห็นใจของคนในสังคม สร้างความเข้ม แข็งให้แก่ครอบครัว และชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองได้

3) **ด้านวัตถุ** ควรเน้นการศึกษาและการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นที่ ใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และหัตถกรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิด รายได้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการผลิตสินค้าพื้นบ้านที่เป็นประโยชน์นำมาจำหน่ายสร้างราย ได้ นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรม จังหวัด ในปัจจุบันเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรม ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนดัง ปรากฏในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรม

ปัจจัย	กระบวนการ การขยายและการพัฒนา			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
2. การดำเนินงานวัฒนธรรม				
2.1 ตามขอบข่ายงานวัฒนธรรม	1. หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ	ควรได้มีการทำความเข้าใจเรื่อง ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมที่ครอบคลุม 8 ลักษณะงาน	1. ควรขยายและพัฒนาการดำเนินงาน วัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จาก "ศิลปวัฒนธรรม" เป็น "ชีวิตวัฒนธรรม" 2. ควรขยายและพัฒนาการดำเนินงาน วัฒนธรรมให้ครอบคลุมขอบข่าย งานวัฒนธรรมทั้ง 8 ลักษณะงาน	1. ควรดำเนินงานวัฒนธรรมให้ กว้างขวาง ครอบคลุม "ชีวิตวัฒนธรรม" หรือ "สังคมวัฒนธรรม" 2. ควรส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงาน วัฒนธรรมให้เข้มแข็ง จริงจัง และ กว้างขวาง จนสามารถดำเนินงาน วัฒนธรรมได้ครบทั้ง 8 ลักษณะงาน คือ 2.1 การวิจัยวัฒนธรรม 2.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรม 2.3 การฟื้นฟูวัฒนธรรม 2.4 การพัฒนาวัฒนธรรม 2.5 การถ่ายทอดวัฒนธรรม 2.6 การส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม 2.7 การเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม 2.8 การเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ตารางที่ 15 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดในเรื่องการดำเนินงานวัฒนธรรม (ต่อ)

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
2.2 ตามประเภทของวัฒนธรรม	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ	ควรได้มีการทำความเข้าใจเรื่อง ความหมายขอบข่ายงานวัฒนธรรมที่ครอบคลุม ทั้งวัฒนธรรมด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรขยายและพัฒนาการดำเนินงาน วัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จาก "ศิลปวัฒนธรรม" เป็น "ชีวิตวัฒนธรรม" 2. ควรขยายและพัฒนาการดำเนินงาน วัฒนธรรมให้ครอบคลุมประเภท วัฒนธรรมทั้ง 3 ประเภท คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ 	<p>ควรส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงาน ของท้องถิ่นและจังหวัดให้เข้มแข็ง จริงจังและกว้างขวางครอบคลุมทุกประเภท ของวัฒนธรรม คือ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านจิตใจ - พื้นฐานความรู้สึกรักใคร่ ที่โน้มนำให้เกิด พุด และทำด้วยความรัก ความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เป็นไปด้วยความอบอุ่น 2. ด้านสังคม - ระเบียบแบบแผนแห่ง การดำเนินชีวิตที่ช่วยให้มนุษย์อยู่อาศัย และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความ เรียบร้อยงดงาม 3. ด้านวัตถุ - สิ่งประดิษฐ์และสิ่งก่อสร้าง ที่แสดงออกซึ่งความประณีตแห่ง ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์

1.3 กระบวนการ

1.3.1 กระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องกระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการทำความเข้าใจในความสำคัญและพลังของการที่จะต้องรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดให้ไปในทิศทางเดียวกันอย่างเกิดพลัง

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

1) การสร้างจิตสำนึกและความมั่นใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม

ควรสร้างความรู้ความเข้าใจจนเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรมจนเกิดจิตสำนึกทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งปลูกเร้าให้เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายและประชาชนได้มั่นใจและสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดได้ด้วยตนเองบนเงื่อนไขของจิตสำนึกของความเป็นคนในท้องถิ่นที่ต้องมาคิดและลงมือทำงานวัฒนธรรมด้วยการพึ่งตนเอง

2) การรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรม

ควรปลูกจิตสำนึกให้เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายและผู้รู้ ผู้สนใจในเรื่องวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้เกิดความรู้สึกในคุณค่าและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดด้วยการพึ่งกันเองเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมตามความถนัด ความสามารถ และสนใจร่วมกันอย่างอิสระและหลากหลาย

3) การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

สภาวัฒนธรรมจังหวัดควรเป็นแหล่งกลางให้เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายได้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมกันเรียนรู้และร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมซึ่งกันและกันอย่างอิสระและหลากหลาย ทั้งในแนวตั้งและแนวนอนให้ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันอย่างแข็งแรง โดยการจัดเวที เปิดโอกาส และจัดช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายสามารถติดต่อสื่อสารให้เข้าใจร่วมกันได้

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

1) การสร้างจิตสำนึกและความมั่นใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม

ควรได้สร้างความรู้ความเข้าใจจนเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของ

งานวัฒนธรรมจนเกิดจิตสำนึกทางวัฒนธรรม มั่นใจและสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดได้ จนเกิดความสำนึกที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรม ด้วยตนเองบนเงื่อนไขของจิตสำนึกของความเป็นคนในท้องถิ่นที่ต้องมาคิดและลงมือทำงานวัฒนธรรมด้วยการพึ่งตนเองและพึ่งกันเอง

2) **การรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรม** ควรปลูกจิตสำนึกให้เครือข่ายเครือข่ายครูภูมิปัญญาภาคีสมาชิก และผู้รู้ ผู้สนใจในเรื่องวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้เกิดความสำนึกในความสำคัญและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดด้วยการพึ่งกันเองเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมตามความถนัด ความสามารถ และสนใจร่วมกันอย่างอิสระและหลากหลายในระดับต่าง ๆ

3) **การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย** สภาวัฒนธรรมจังหวัดควรเป็นแหล่งกลางให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมกันเรียนรู้และร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมซึ่งกันและกันอย่างอิสระและหลากหลาย ทั้งในแนวตั้งและแนวนอนให้ “ถักทอ” และ “เชื่อมโยง” กันอย่างแข็งแรง โดยการจัดเวที เปิดโอกาส และจัดช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกสามารถติดต่อสื่อสารให้เข้าใจร่วมกันได้

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องกระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนดังปรากฏในตารางที่ 16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องกระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
3. กระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ ในลักษณะต่างคนต่างทำ	ควรได้มีการทำความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานวัฒนธรรมที่จะต้องรวมตัวกันเป็นประชาสังคมเพื่อดำเนินงาน วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด	<ol style="list-style-type: none"> สร้างจิตสำนึกและความมั่นใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม <ul style="list-style-type: none"> - เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรม - มั่นใจและสำนึกถึงพลังของตนเองที่จะสามารถร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมได้ - เกิดจิตสำนึกที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยตนเองบนเงื่อนไขของจิตสำนึกความเป็นคนท้องถิ่น รวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรม <ul style="list-style-type: none"> - สำนึกในความสำคัญและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงาน วัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วยการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อร่วมกันเรียนรู้และร่วมกันดำเนินงาน วัฒนธรรมเสริมซึ่งกันและกันอย่างเกิดพลังในการต่อรอง 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างจิตสำนึกและความมั่นใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม <ul style="list-style-type: none"> - เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรม - มั่นใจและสำนึกถึงพลังของตนเองที่จะสามารถร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมได้ - เกิดจิตสำนึกที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยตนเองบนเงื่อนไขของจิตสำนึกความเป็นคนท้องถิ่น รวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรม <ul style="list-style-type: none"> - สำนึกในความสำคัญและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงาน วัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วยการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อร่วมกันเรียนรู้และร่วมกันดำเนินงาน วัฒนธรรมเสริมซึ่งกันและกันอย่างเกิดพลังในการต่อรอง

1.3.2 กระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้ ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1.3.2.1 กระบวนการทางวัฒนธรรม

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการทำความเข้าใจในกระบวนการทางวัฒนธรรมกับการดำเนินงานวัฒนธรรม

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

1) **กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม** ควรให้ความสำคัญกับภูมิธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษโดยสร้างสรรค์ เลือกสรร กลั่นกรอง พัฒนาและสั่งสมไว้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ โดยจัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมภูมิธรรมภูมิปัญญาเหล่านี้ แล้วนำออกเผยแพร่และถ่ายทอดไปยังเยาวชน และประชาชนทั่วไปเพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า สาระและความสำคัญของภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การเห็นคุณค่า ความสำคัญ คุณประโยชน์ จนเกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต

2) **กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม** สังคมไทยเป็นสังคมเปิด จึงทำให้มีการสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ควรใช้กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ แล้วนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันก็จัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมที่ไหลบ่ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แล้วเลือกสรรกลั่นกรองมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานภูมิธรรมภูมิปัญญาของวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

3) **กระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม** ควรสร้างให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมีความสามารถในการปรับปรนทางวัฒนธรรม โดยการเลือกสรร กลั่นกรอง วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิม และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่ล้นไหลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้านให้สามารถประสานเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากที่สุดจนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

1) กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ควรให้ความ

สำคัญกับภูมิธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษโดยสร้างสรรค์ เลือกสรร กลั่นกรอง พัฒนาและสั่งสมไว้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ โดยจัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมภูมิธรรมภูมิปัญญา เหล่านี้ แล้วนำออกเผยแพร่และถ่ายทอดเพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า สาระและความสำคัญของภูมิธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ นั้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การเห็นคุณค่า ความสำคัญ คุณประโยชน์ จน เกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต

2) กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม เนื่องจาก

สังคมไทยเป็นสังคมเปิด จึงทำให้มีการสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมสากลในกระแส โลกาภิวัตน์ตลอดเวลา ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรใช้กระบวนการ สังสรรค์ทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ แล้วนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของ วัฒนธรรมของกันและกัน ในขณะเดียวกันก็จัดให้มีการศึกษาวัฒนธรรมที่ไหลบ่ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แล้วเลือกสรรกลั่นกรองมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานภูมิธรรมภูมิปัญญาของ วัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

3) กระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม ควรสร้างให้

เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมีความสามารถในการปรับปรนทางวัฒนธรรม โดยการเลือกสรร กลั่นกรอง วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิม และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่ล้นไหลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้านให้สามารถประสานเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้ มากที่สุด จนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น และจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2.2 กระบวนการเรียนรู้

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการทำความเข้าใจในเรื่องกระบวนการเรียนรู้กับการดำเนินงาน วัฒนธรรม

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

ควรพัฒนาให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมีความสามารถในการ แสวงหา สร้าง เลือกสรร กลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้าน และสั่งสมองค์ความรู้ทั้งที่เป็น ภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิม และความรู้สากลที่เป็นวัฒนธรรมใหม่ ๆ แล้วนำมาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการดำเนิน

งานวัฒนธรรม การขยายและการพัฒนาประชาสังคมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรม และก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาภูมิธรรมภูมิปัญญาเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนี้

1) **การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง** ควรได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและกิจกรรมของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ทั้งกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ และกิจกรรมที่จัดดำเนินการตามแผนงานและโครงการ เพื่อให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2) **การประชุม สัมมนา เสวนา และพบปะพูดคุย** ควรจัดให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คือ การเสวนา พบปะ พูดคุยกันตามโอกาสที่เหมาะสม

3) **การศึกษาดูงาน** ควรให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต่าง ๆ และศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นและจังหวัดเดียวกัน

4) **การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน** ควรจัดทำสื่อของสภาวัฒนธรรมจังหวัด และใช้สื่อสารมวลชนของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสื่อมวลชนท้องถิ่น รวมทั้งสื่อขององค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นสื่อในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมต่าง ๆ

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรเป็นเวทีกลางให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้มาเรียนรู้และดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีลักษณะดังนี้

1) **เป็นกระบวนการกลุ่ม** ที่เกิดจากเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิจารณ์ ตั้งคำถาม หาคำตอบ และแนวทางเลือกในการดำเนินงานวัฒนธรรม ลงมือปฏิบัติ ประเมินการดำเนินงานและสรุปทบทวนร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดภูมิปัญญาหมู่ ที่สามารถยกระดับขององค์ความรู้และสังคมภูมิธรรมภูมิปัญญา อันจะเป็นพลังในการพัฒนาและแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นและจังหวัดร่วมกัน

2) **เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง** ที่เกิดจากการคิด - ทำ - ทบทวน - วิเคราะห์ - ทำ ซึ่งทำให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมีประสบการณ์ ทำให้ได้ยกระดับความคิดและสังคมภูมิปัญญาไว้ใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3) **เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง** ที่เป็นการพยายามในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของวัฒนธรรมในชีวิตจริงของท้องถิ่นและจังหวัด ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะดำเนินงานวัฒนธรรมได้

4) **เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย** ที่เครือข่ายเครือข่ายครู ญาติภาคีสมาชิกมีการติดต่อสื่อสารถึงกัน ช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทรกัน สนใจที่จะมาร่วมกันดำเนินงาน วัฒนธรรม โดยใช้ทั้งการเชื่อมเครือข่ายบุคคล และการใช้ช่องของการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งสื่อของสภา วัฒนธรรมจังหวัด และสื่อสารมวลชนของท้องถิ่น

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

1) **การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง** ควรได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเครือข่าย เครือญาติภาคีสมาชิกและกิจกรรมของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ และกิจกรรมที่จัดดำเนินการตามแผนงานและโครงการ เพื่อให้เครือข่ายเครือข่ายญาติภาคีสมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ ในการดำเนินงานวัฒนธรรม จากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2) **การประชุม สัมมนา เสวนา และพบปะพูดคุย** ควรจัดให้เครือข่ายเครือข่ายญาติภาคีสมาชิก และประชาชนได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ คือ การเสวนา พบปะ พูดคุยกันตามโอกาสที่เหมาะสม

3) **การศึกษาดูงาน** ควรให้เครือข่ายเครือข่ายญาติภาคีสมาชิก ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ต่าง ๆ และศึกษาดูงานการดำเนินงานวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นและจังหวัดเดียวกัน

4) **การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน** ควรจัดทำสื่อของสภา วัฒนธรรมจังหวัด และใช้สื่อสารมวลชนของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และ สื่อมวลชนท้องถิ่นรวมทั้งสื่อขององค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นสื่อในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า สาระ และความสำคัญของวัฒนธรรมต่าง ๆ

กระบวนการเรียนรู้ ของประชาสังคมเพื่อการดำเนินงาน วัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีลักษณะดังนี้

1) **เป็นกระบวนการกลุ่ม** ที่เกิดจากเครือข่ายเครือข่ายญาติภาคี สมาชิกได้ร่วมกันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิจารณ์ ตั้งคำถาม ทาคำตอบ และแนวทางเลือกในการดำเนินงานวัฒนธรรม ลงมือปฏิบัติ ประเมินการดำเนินงานและสรุปบทเรียนร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดภูมิปัญญา หมู่ ที่สามารถยกระดับองค์ความรู้และสังสมภูมิธรรมภูมิปัญญา อันจะเป็นพลังในการพัฒนาและแก้ปัญหาทาง วัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นและจังหวัดร่วมกัน

2) **เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง** ที่ เกิดจากการคิด - ทำ - ทบทวน - วิเคราะห์ - ทำ ซึ่งทำให้เครือข่ายเครือข่ายญาติภาคีสมาชิกมีประสบการณ์ทำให้ ได้ยกระดับความคิดและสังสมภูมิปัญญาไว้ใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3) **เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง** ที่เป็นการพยายามในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของวัฒนธรรมในชีวิตจริงของท้องถิ่นและจังหวัด ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะดำเนินงานวัฒนธรรมได้

4) **เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย** ที่เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมีการติดต่อสื่อสารถึงกัน ช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทรกัน สนใจที่จะมาร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรม โดยใช้ทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายบุคคล และการใช้ช่องของการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งสื่อของสภาวัฒนธรรมจังหวัด และสื่อสารมวลชนของท้องถิ่น

1.3.2.3 กระบวนการจัดการ

(1) ก่อนเกิดประชาสังคม

หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ

(2) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

ควรมีการทำความเข้าใจในเรื่องกระบวนการจัดการกับการดำเนินงานวัฒนธรรม

(3) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

ควรให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก และประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดร่วมกันได้ โดย

1) การสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตาม

ภาระหน้าที่ โดยควรสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมและงานวัฒนธรรม ให้เข้าใจถึงผลดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและผลเสียของการไม่ดำเนินงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความสำนึกตระหนัก จนเกิดแรงจูงใจที่จะร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้

2) การสร้างแรงจูงใจให้ **รวมตัวกันเป็นสภา**

วัฒนธรรมจังหวัด โดยควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสำนึกตระหนักในคุณค่า ความสำคัญและพลังของการรวมตัวกันเป็นประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัดและความสนใจ แล้วเข้าเป็นเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกของสภาวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดร่วมกัน และควรทำให้เกิดทัศนคติที่จะต้องรวมตัวกันขึ้นเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อเป็นประชาสังคมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

3) การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และ

หน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก

เนื่องจากเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกล้วนแต่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ได้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และตามความถนัด ความสนใจ ซึ่งประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรเข้าใจในข้อความจริงนี้ แล้วจัดลำดับของการดำเนินงานวัฒนธรรมที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก และควรมอบหมายภารกิจหน้าที่ให้รับผิดชอบดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัด ความสนใจ รวมทั้งควรสรรหาทรัพยากรและจัดสรรทรัพยากรให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอด้วย

4) การปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน สภาวัฒนธรรม

จังหวัดและเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกควรปรับตัวให้เข้าหาซึ่งกันและกัน เพื่อจะทำให้สามารถประสานความเข้าใจที่เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกสามารถยอมรับได้และควรสร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่แตกต่างกันให้สามารถผนึกและผสานพลังกัน จนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขความตึงเครียดและความขัดแย้งต่าง ๆ ได้

(4) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

ต้องเปิดโอกาสให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดร่วมกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดย

1) การสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตาม

ภาระหน้าที่ โดยควรสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมและงานวัฒนธรรม ให้เข้าใจถึงผลดีของการดำเนินงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและผลเสียของการไม่ดำเนินงานวัฒนธรรมตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความสำนึกตระหนัก จนเกิดแรงจูงใจที่จะร่วมกันดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้

2) การสร้างแรงจูงใจให้รวมตัวกันเป็นสภา

วัฒนธรรมจังหวัด โดยควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสำนึกตระหนักในคุณค่า ความสำคัญและพลังของการรวมตัวกันเป็นประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการรวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัดและความสนใจ แล้วเข้าเป็นเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกของสภาวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดร่วมกัน และควรทำให้เกิดทัศนคติที่จะต้องรวมตัวกันขึ้นเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อเป็นประชาสังคมเพื่อดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

3) การจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และ

หน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก เนื่องจากเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกล้วนแต่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ได้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และตามความถนัด ความสนใจ ซึ่งประชาสังคมเพื่อการ

ดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดควรเข้าใจในข้อความจริงนี้ แล้วจัดลำดับของการดำเนินงานวัฒนธรรมที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก และควรมอบหมายภารกิจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบดำเนินงานวัฒนธรรมตามความถนัด ความสนใจ รวมทั้งควรสรรหาทรัพยากรและจัดสรรทรัพยากรให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอด้วย

4) การปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน สภาวัฒนธรรมจังหวัดและเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกควรปรับตัวให้เข้าหาซึ่งกันและกัน เพื่อจะทำให้สามารถประสานความเข้าใจที่เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกสามารถยอมรับได้และควรสร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่แตกต่างกันให้สามารถผนึกและผสานพลังกัน จนสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมเสริมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขความตึงเครียดและความขัดแย้งต่าง ๆ ได้

5) การจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้ง โดยควรจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ร่วมกันเรียนรู้ คิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการทำงานร่วมกันด้วยลักษณะดังนี้

- 1) เป็นกัลยาณมิตรที่พร้อมจะร่วมกันรับรู้ปัญหา ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกัน
- 2) เป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันที่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกัน
- 3) ได้รวมตัวกันดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยความรัก ความสามัคคี ความผูกพัน ความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์

รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในปัจจัยเรื่องกระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้ ควรมีพัฒนาการและความเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ดังปรากฏในตารางที่ 17

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
4. กระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้				
4.1 กระบวนการทางวัฒนธรรม	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ ในลักษณะต่างคนต่างทำ	ควรมีการทำความเข้าใจในเรื่อง กระบวนการทางวัฒนธรรมกับวิธีการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของจังหวัด	1. กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ควรศึกษาภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำออกเผยแพร่และถ่ายทอดเพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า สาระ แล้วความสำคัญ คุณประโยชน์ จนเกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต 2. กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ควรศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งที่ไหลบ่าตามกระแสโลกาภิวัตน์ แล้วนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนซึ่งกัน และกันให้เข้าใจในคุณค่า สาระและความสำคัญของวัฒนธรรมของกันและกัน 3. กระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม ควรเลือกสรร กลั่นกรอง วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่หลั่งไหลมากับกระแสโลกาภิวัตน์ด้วย เหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้าน ให้สามารถประสานเชื่อมโยงและ เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากที่สุด	1. กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ควรศึกษาภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วนำออกเผยแพร่และถ่ายทอดเพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า สาระ แล้วความสำคัญ คุณประโยชน์ จนเกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต 2. กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม ควรศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งที่ไหลบ่าตามกระแสโลกาภิวัตน์ แล้วนำมาเผยแพร่แลกเปลี่ยนซึ่งกัน และกันให้เข้าใจในคุณค่า สาระและความสำคัญของวัฒนธรรมของกันและกัน 3. กระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม ควรเลือกสรร กลั่นกรอง วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่หลั่งไหลมากับกระแสโลกาภิวัตน์ด้วย เหตุและผลอย่างรอบคอบรอบด้าน ให้สามารถประสานเชื่อมโยงและ เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากที่สุด

ตารางที่ 17 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้ (ต่อ)

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
4.2 กระบวนการเรียนรู้	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจ ในลักษณะต่างคนต่างทำ	ควรมีการทำความเข้าใจในเรื่อง กระบวนการเรียนรู้กับวิธีการดำเนินงาน วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง 2. ควรจัดประชุม สัมมนา เสวนาและพบปะพูดคุยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 3. ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน 4. ควรใช้สื่อและสื่อสารมวลชน โดยมีลักษณะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง 2. ควรจัดประชุม สัมมนา เสวนาและพบปะพูดคุยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 3. ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน 4. ควรใช้สื่อและสื่อสารมวลชน โดยมีลักษณะ
			<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นกระบวนการกลุ่ม ยอมรับความเท่าเทียมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ตั้งคำถาม หาคำตอบ ลงมือปฏิบัติ ประเมินการดำเนินงาน และสรุปบทเรียนร่วมกัน เกิดภูมิปัญญาหมู่ 2. เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง <p>เกิดการคิด-ทำ-ทบทวน-วิเคราะห์-ทำ ทำให้ได้ยกระดับความคิดและสั่งสมภูมิปัญญาไว้ใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต่อไป</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นกระบวนการกลุ่ม ยอมรับความเท่าเทียมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ตั้งคำถาม หาคำตอบ ลงมือปฏิบัติ ประเมินการดำเนินงาน และสรุปบทเรียนร่วมกัน เกิดภูมิปัญญาหมู่ 2. เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง <p>เกิดการคิด-ทำ-ทบทวน-วิเคราะห์-ทำ ทำให้ได้ยกระดับความคิดและสั่งสมภูมิปัญญาไว้ใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมต่อไป</p>

ตารางที่ 17 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคม

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
			3. เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง เป็นความพยายามในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการในชีวิตจริง	3. เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง เป็นความพยายามในการแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการในชีวิตจริง
			4. เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน	4. เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน
4.3 กระบวนการจัดการ	หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ต่างดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัดและความสนใจในลักษณะต่างคนต่างทำ	ควรมีการทำความเข้าใจในกระบวนการจัดการกับวิถีการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด	1. ควรสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ของตน 2. ควรสร้างแรงจูงใจให้รวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด 3. ควรจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก 4. ควรปรับตัวเข้าหากันซึ่งกันและกัน สร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายเครือข่ายที่แตกต่างกันให้สามารถผนึกและผสานพลังกัน	1. ควรการสร้างแรงจูงใจให้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ของตน 2. ควรสร้างแรงจูงใจให้รวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด 3. ควรจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก 4. ควรปรับตัวเข้าหากันซึ่งกันและกัน สร้างความเข้าใจระหว่างเครือข่ายเครือข่ายที่แตกต่างกันให้สามารถผนึกและผสานพลังกัน

ตารางที่ 17 รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเรื่องกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้ (ต่อ)

ปัจจัย	กระบวนการ			
	ก่อนการเกิด	การเกิดขึ้น	การขยายและการพัฒนา	การดำรงอยู่
				5. ควรจัดรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้ง 1) เป็นกัลยาณมิตร 2) เป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน 3) รวมตัวกันด้วยความสมานฉันท์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้น ขยาย พัฒนาและดำรงอยู่ของประชาสังคม

1.4.1 ปัจจัยภายใน

(1) การเกิดขึ้น

หน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจ และองค์กรวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ต่างก็ดำเนินงานวัฒนธรรมตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ความถนัด และความสนใจอยู่แล้วควรมี “เวที” ที่เปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยมาร่วมประชุมและปรึกษาหารือกันในการรวมตัวกันจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อเป็นประชาสังคมสำหรับการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด

(2) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

1) **ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด** ควรเป็นผู้ที่ทำงานด้วยความเสียสละเป็นที่ยอมรับในคุณงามความดี เป็นที่เคารพยกย่องของประชาชนในจังหวัด สามารถประสานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ สามารถระดมความคิด ความรู้ และทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและของท้องถิ่นได้ เป็นผู้เสียสละเป็นผู้ที่ตั้งใจจริง มีความสนใจและมีความรู้ในเรื่องงานวัฒนธรรมอย่างดี

2) **คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด** ควรประกอบด้วยผู้แทนเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกทั้ง 5 ภาคี และประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอทุกอำเภอ ที่ทำงานกันอย่างจริงจัง ด้วยความทุ่มเทยิ่ง

3) **การประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิจ** ควรได้เปิดเวทีให้ผู้สนใจทั่วไปมาพบปะเสวนากันในเรื่องวัฒนธรรมที่ตนสนใจ มีการประชุมกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดเป็นประจำและควรมีการประชุมสัมมนาในเรื่องเฉพาะตามโอกาสอันควร อันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันก็เกิดความเข้าใจร่วมกัน จนสามารถประสานความร่วมมือในการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกันได้

4) **การขยายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกออกไปอย่างกว้างขวางและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย** ควรมีการขยายทั้งแนวตั้งและแนวนอนจนสามารถ “ถักทอ” กันได้อย่างแข็งแรง ในขณะที่เดียวกันก็ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกต่าง ๆ ได้ประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างพร้อมเพรียง และไปในทิศทางเดียวกัน

5) **การดำเนินงานวัฒนธรรมที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น** ควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่มุ่งพัฒนาคน โดยใช้ภูมิปัญญา ค่านิยม และแบบแผนอันดีงามของท้องถิ่นนั้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มุ่งเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตจริงของคนในท้องถิ่นและในจังหวัด เพื่อให้งานวัฒนธรรมเป็นงานที่ทุก

ฝ่ายทุกคนเข้าใจได้ง่าย เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่นโดยตรง ท้องถิ่นสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง

6) .การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายเครือข่ายภาคี

สมาชิกและประชาชน ควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการคิดและร่วมกันดำเนินการตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยเน้นงานวัฒนธรรมที่ใกล้ตัวประชาชนที่สุดก่อนที่จะขยายออกไปยังเรื่องอื่น ๆ

(3) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

1) **ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด** ควรเป็นผู้ที่ทำงานด้วยความเสียสละ เป็นที่ยอมรับในคุณงามความดี เป็นที่เคารพยกย่องของประชาชนในจังหวัด สามารถประสานและขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ สามารถระดมความคิด ความรู้ และทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดและของท้องถิ่นได้ เป็นผู้เสียสละ เป็นผู้ที่ตั้งใจจริง มีความสนใจและมีความรู้ในเรื่องงานวัฒนธรรมอย่างดี

2) **คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด** ควรประกอบด้วยผู้แทนเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกทั้ง 5 ภาคี และประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอทุกอำเภอ ที่ทำงานกันอย่างจริงจัง ด้วยความทุ่มเทยิ่ง

3) **การประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิจ** ควรได้เปิดเวทีให้ผู้สนใจทั่วไปมาพบปะเสวนากันในเรื่องวัฒนธรรมที่ตนสนใจ มีการประชุมกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดเป็นประจำและควรมีการประชุมสัมมนาในเรื่องเฉพาะตามโอกาสอันควร อันจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในขณะเดียวกันก็เกิดความเข้าใจร่วมกัน จนสามารถประสานความร่วมมือในการดำเนินงานวัฒนธรรมร่วมกันได้

4) **การขยายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกออกไปอย่างกว้างขวางและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย** ควรมีการขยายทั้งแนวตั้งและแนวนอนจนสามารถ "ถักทอ" กันได้อย่างแข็งแรง ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมและสนับสนุนให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกต่าง ๆ ได้ประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้อย่างพร้อมเพรียงและไปในทิศทางเดียวกัน

5) **การดำเนินงานวัฒนธรรมที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น** ควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่มุ่งพัฒนาคน โดยใช้ภูมิปัญญา ค่านิยม และแบบแผนอันดีงามของท้องถิ่นนั้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มุ่งเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตจริงของคนในท้องถิ่นและในจังหวัด เพื่อให้งานวัฒนธรรมเป็นงานที่ทุกฝ่ายทุกคนเข้าใจได้ง่าย เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่นโดยตรง ท้องถิ่นสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ด้วยตนเอง

6) การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายเครือญาติภาคี

สมาชิกและประชาชน ควรเน้นการดำเนินงานวัฒนธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเครือญาติภาคี สมาชิกและประชาชนอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการคิดและร่วมกัน ดำเนินการตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยเน้นงานวัฒนธรรมที่ใกล้ตัวประชาชนที่สุดก่อนที่จะขยายวงออกไปยัง เรื่องอื่น ๆ

7) การมีกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัด

ควรจัดตั้ง กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมจังหวัดขึ้นเพื่อเป็นแหล่งกลางในการระดมทรัพยากรจากภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัด

1.4.2 ปัจจัยภายนอก

(1) การเกิดขึ้นของประชาสังคม

หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรเอกชน ควรศึกษา รวบรวมข้อมูลประสานและสร้างโอกาสให้หน่วยงานและองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรม มาประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อจัดตั้งเป็นประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น ในลักษณะต่าง ๆ เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัดสภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล ตามความพร้อมและ ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

(2) การขยายและการพัฒนาของประชาสังคม

หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีนโยบาย และแนวทางในการขยายการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน จนถึงชุมชนวัฒนธรรมต่าง ๆ

(3) การดำรงอยู่ของประชาสังคม

หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรเอกชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของนโยบาย การพัฒนาบุคลากร การสร้างความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานวัฒนธรรม การเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงาน วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยการจัดประชุมสัมมนา การจัดสรรเงินทรัพยากรไปสนับสนุนการดำเนินงาน วัฒนธรรม รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ต้นกล้าประชาสังคมได้ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันดำเนินงานวัฒนธรรมได้อย่างเกิดพลัง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความเป็นไปได้และปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการพัฒนา ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภา วัฒนธรรมจังหวัดที่ได้พัฒนาขึ้นในตอนต้นที่ 1 ไปศึกษาความเป็นไปได้และปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ โดย

ศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด โดยผู้วิจัยได้เตรียมประเด็นในการสัมภาษณ์ไว้รวม 7 ประเด็น ดังรายละเอียดในภาคผนวก ผลการศึกษาดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องเป็นแหล่งกลางให้หน่วยงานและองค์กรที่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ในท้องถิ่นและในจังหวัดได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดอย่างประสานเชื่อมโยงกัน และต้องขยายและพัฒนาองค์ประกอบทั้งใน “แนวตั้ง” และ “แนวนอน” เพื่อให้ได้องค์กรเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่กว้างขวางและหลากหลายในลักษณะต่าง ๆ ครอบคลุมทั้ง 5 ภาคี ที่มา “ถักทอ” และ “เชื่อมโยง” กันอย่างแข็งแรงจนสามารถรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้

ผลการศึกษาพบว่า

1.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรม จำนวน 5 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ในขณะที่อีก 3 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก

1.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องขององค์กรเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก คือ ในแต่ละสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้อง

1.2.1) ทำให้สภาวัฒนธรรมจังหวัดและองค์กรเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกเกิดความเข้าใจเรื่องความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมในความหมายที่หมายถึง ชีวิตวัฒนธรรมหรือสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีความเป็นองค์รวม มีความหลากหลายและครอบคลุมทุกเรื่องที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม ซึ่งจะทำให้วัฒนธรรมเป็นพลังแห่งการพัฒนาที่มีความหลากหลายกระจายอำนาจ ซึ่งส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย มีการกระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น มีความบูรณาการ สร้างความบรรณสานสอดคล้องและความสมดุลยั่งยืน มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคมและเป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม ซึ่งถ้าให้ความหมายของวัฒนธรรมในกรอบเฉพาะของ ศิลปวัฒนธรรม ก็จะทำงานได้เฉพาะส่วนไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถระดมและเชื่อมโยงสรรพกำลังในการดำเนินงานได้

1.2.2) มีการวิจัยให้รู้ว่ามีกลุ่มอะไร (อาจเรียกว่าหน่ออ่อนประชาสังคม) ทำงานอะไร อยู่ที่ไหนบ้าง แล้วจัดระบบข้อมูลองค์กรเครือข่ายเครือข่ายที่ดำเนินงานวัฒนธรรมไว้อย่างเป็นระบบ

1.2.3) มีการรายงานการดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์กรเครือข่าย ภาควิชาศึกษาศาสตร์ ให้เครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์อื่น ๆ ได้รู้ โดยน่าจะมียุทธศาสตร์เครือข่ายวัฒนธรรมของจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งกลางในการนำเสนอวิถีคิดและการดำเนินงานวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรเครือข่าย ภาควิชาศึกษาศาสตร์แล้วแจกจ่ายให้องค์กรเครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์ได้อ่าน รวมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างจังหวัดด้วย

1.2.4) มีการรายงานการดำเนินงานวัฒนธรรมของเครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์สู่สาธารณะ ซึ่งอาจจะต้องอาศัยสื่อและสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ที่สามารถจะเข้ามาช่วยในการเชื่อมโยงเครือข่าย เพราะเมื่อหน่วยงานหรือองค์กรเครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์ที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ สื่อมวลชนนำไปรายงานในวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ก็จะเป็นกำลังใจ ทำให้มีคนรับรู้คนที่ทำ รวมทั้งจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันได้ง่ายขึ้น

1.2.5) จัดให้มีการประชุมเครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์เป็นประจำ โดยอาจจะตกลงกันว่าจะประชุมกันปีละกี่ครั้งอย่างสม่ำเสมอ การประชุมเป็นการนำผลงานมานำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการดำเนินงานวัฒนธรรมกันก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ มีกำลังใจ มีเพื่อน ซึ่งจะทำให้มีสมาชิกรวมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นลักษณะ Snowball

1.3) ได้มีการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า "จังหวัด" เป็นการแบ่งพื้นที่ตามการปกครอง ไม่ใช่การแบ่งตามสภาพสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นจึงค่อนข้างไกลตัวของผู้คน

สรุปได้ว่าประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องเป็นแหล่งกลางให้หน่วยงานและองค์กรที่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ได้ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ในจังหวัดได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ในลักษณะที่สามารถ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กัน โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าจะต้องทำความเข้าใจในความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมให้เข้าใจตรงกันว่า ครอบคลุมถึงชีวิตวัฒนธรรม หรือสังคมวัฒนธรรมที่เป็นองค์รวมและเชื่อมโยงกับทุกเรื่องที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคม ในขณะเดียวกันก็ต้องรู้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานและองค์กรที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วประสานเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน การประชุมสัมมนาเพื่อนำเสนอความคิดและการดำเนินงานของแต่ละองค์กรเครือข่ายภาควิชาศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ นั้น ซึ่งจะทำให้เกิดกำลังใจ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประสานเชื่อมโยงกันเพื่อร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้

ประเด็นที่ 2 ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดให้กว้างขวางและครอบคลุม จนสามารถ

ดำเนินงานวัฒนธรรมทั้ง 8 ลักษณะงาน คือ การวิจัยวัฒนธรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรม การฟื้นฟูวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรม การถ่ายทอดวัฒนธรรม การส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และครอบคลุมทุกประเภทของวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมด้านจิตใจ วัฒนธรรมด้านสังคม และวัฒนธรรมด้านวัตถุ

ผลการศึกษาพบว่า

2.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมทุกคนเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมากเช่นกัน

2.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องของการดำเนินงานวัฒนธรรมของประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด คือ จะต้องสร้างความเข้าใจเรื่องความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมให้เข้าใจชัดเจนตรงกันทั้งในส่วนของผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยให้ครอบคลุมถึงชีวิตวัฒนธรรม หรือสังคมวัฒนธรรม ครอบคลุมทั้งในวัฒนธรรมด้านจิตใจ วัฒนธรรมด้านสังคม และวัฒนธรรมด้านวัตถุ และครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานทั้ง 8 ลักษณะงาน

สรุปได้ว่า ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดให้สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมทั้ง 8 ลักษณะงาน และครอบคลุมทุกประเภทของวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าจะต้องสร้างความเข้าใจเรื่องความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมให้เข้าใจชัดเจนตรงกัน ให้ครอบคลุมถึงชีวิตวัฒนธรรม หรือสังคมวัฒนธรรม และครอบคลุมทั้งในเรื่องวัฒนธรรมด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ

ประเด็นที่ 3 การทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดเกิดขึ้นพัฒนาและดำรงอยู่จนสามารถเป็นแหล่งกลางในการประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้นั้น จะต้องเกิดจากการที่เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนทั่วไปมีจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของงานวัฒนธรรม มั่นใจและสำนึกในคุณค่าและความสำคัญและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรมด้วยการพึ่งตนเองและพึ่งกันเองเป็นสำคัญ แล้วประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่ “ถักทอ” และ “เชื่อมโยง” กันได้เข้มแข็ง

ผลการศึกษาพบว่า

3.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมทุกคนเห็นว่าในหลักการดี และมีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อ

การดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก

3.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องของกระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดเกิดขึ้น พัฒนา และดำรงอยู่ จนสามารถเป็นแหล่งกลางในการประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ คือ

3.1.1) การจะทำให้เกิดความสนใจและจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมนั้น ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่จะมีผลต่อการแก้ปัญหาให้หลุดพ้นจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะ "วัฒนธรรม" ในความคิดและจินตนาการของคนหัว ๆ ไปจะคิดว่าเขาไม่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมเป็นเรื่องของการร้องรำทำเพลง เป็นเรื่องของศิลปวัตถุ ดังนั้นจึงไม่ให้ความสนใจ ดังนั้นในเบื้องต้นจะต้องพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมกับการพัฒนาที่เป็นองค์รวมและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนทุกคน แต่ในเรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนานี้บางครั้งก็ยังไม่เข้าใจและไม่เข้าถึงเรื่องจริงใจ จึงต้องใช้วิกฤตที่ประชาชนกำลังเผชิญอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งยากจะหลุดพ้นและแก้ปัญหาก็ได้ ถ้าไม่นำวัฒนธรรมมาเป็นฐานในการคิดและทำงาน

3.2.2) ต้องมีความต่อเนื่องทางปัญญา (Continuity of Wisdom) เนื่องจากเรื่อง วัฒนธรรมเป็นเรื่องยาก เพราะมีความสลับซับซ้อน และเชื่อมโยงส่งผลกระทบต่อถึงกันและกันสูงมาก ซึ่งมีความจำเป็นต้องเรียนรู้และบูรณาการเรื่องต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน จึงมีความจำเป็นต้องเกิดความต่อเนื่องทางปัญญาที่จะส่งส่งองค์ความรู้ต่าง ๆ ไว้ใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรมได้ ซึ่งราชการและการเมืองจะขาดความต่อเนื่องนี้ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และไม่มีความแน่นอนว่าจะเปลี่ยนเมื่อไร ในขณะที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทำได้ เพราะมีโครงสร้างในส่วนที่จะต่อเนื่องได้ และเป็นตัวเชื่อมโยงได้ เพราะมีภาคเอกชนและชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เพราะเป็นคนในพื้นที่ในจังหวัด ดังนั้นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม การรวมตัว และการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมนี้ จึงอยู่ที่การสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องซึ่งมีความต่อเนื่องทางปัญญาของสภาวัฒนธรรมจังหวัดเอง

สรุปได้ว่า ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะสามารถเกิดขึ้น พัฒนาและดำรงอยู่ได้ จะต้องเกิดจากองค์กรเครือข่ายเครือญาติภาคีสมาชิกและประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัดเกิดจิตสำนึกในคุณค่า และความสำคัญของงานวัฒนธรรม และเกิดความมั่นใจและสำนึกในความสำคัญและพลังของการร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรม ด้วยการพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองเป็นสำคัญ แล้วประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งจะต้องทำให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมต่อการแก้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เผชิญอยู่และต้องเกิดความต่อเนื่องทางปัญญา

ประเด็นที่ 4 การที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าความสำคัญ คุณประโยชน์ของภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นจนเกิดการประพฤติปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่ไหลบ่ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ จนก่อให้เกิดกระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความสามารถในการเลือกสรร ถิ่นกรองทั้งวัฒนธรรมที่เป็นภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิม และวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างรอบคอบรอบด้านให้สามารถประสานเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันให้มากที่สุด

ผลการศึกษาพบว่า

4.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรม 7 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ส่วนอีก 1 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก

4.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องของกระบวนการทางวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ คือ

4.2.1) ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องมีการเรียนรู้มากพอที่จะเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ เพราะแรงกระแทกของวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์นั้นแรงมาก จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ให้รู้เท่าทัน และพร้อมที่จะเผชิญและอยู่กับกระแสวัฒนธรรมนั้นได้

4.2.2) ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องเป็นเวทีที่ให้โอกาสกับทุกกลุ่มคน ทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มอาชีพอย่างหลากหลายได้มาถกแถลงกันว่าจะรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ หรือจะใช้ภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิมให้ผสมผสานกันได้อย่างไร ให้ประชาชนได้คิดได้ตัดสินใจด้วยตัวของเขาเองตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลเท่านั้น

สรุปได้ว่า การที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระบวนการสังสรรค์ทางวัฒนธรรม และกระบวนการปรับปรนทางวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดและเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกจะต้องมีการเรียนรู้ให้มากพอที่จะตั้งหลักและเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยจะต้องให้โอกาสกับทุกคนทุกกลุ่มในสังคม ได้มาร่วมกันคิดและตัดสินใจด้วยตัวของเขาเองตามวิถีทางประชาธิปไตยที่จะใช้ภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิมหรือรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ให้ผสมผสานกันได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกัน โดยหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล

ประเด็นที่ 5 การที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้มีความสามารถในการแสวงหา สร้าง เลือกสรร กลั่นกรอง และสังมองค์ความรู้ไว้ใช้ในการดำเนินงานวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ การประชุมสัมมนา เสวนา และการพบปะพูดคุย การศึกษาดูงาน และการใช้สื่อและสื่อสารมวลชน โดยมีลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการกลุ่ม เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง และเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย

ผลการศึกษาพบว่า

5.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมทุกคนเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ในขณะที่และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมากเช่นกัน

5.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ คือ

5.2.1) ต้องสร้างวิทยากรกระบวนการ คือ คนที่เชี่ยวชาญในการส่งเสริมการรวมตัว ที่ทำให้ชาวบ้านและองค์กรเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ซึ่งการรวมตัวเพื่อร่วมคิดร่วมทำนี้จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ไปในตัวโดยอัตโนมัติ เป็นการเรียนรู้จริง เรียนรู้ทุกเรื่องเป็นการเรียนรู้จากการแก้ปัญหาในชีวิตจริง จากการทำงานเป็นเครือข่าย เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติ (Interactive Learning through Action) ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องยาก จะเรียนรู้จากการท่องหนังสือไม่ได้ ต้องรู้ด้วยการลงมือทำงานและเรียนรู้

5.2.2) ต้องเน้นการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยการเสริมประสบการณ์และความรู้ความคิดในบางเรื่อง ประสานการทำงานให้คนทำงานวัฒนธรรมมาพบปะกัน ได้แลกเปลี่ยนที่เกิดจากการได้รู้ได้เห็นการทำงาน เห็นวิถีชีวิต ก็เกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดความคิด ความรู้ต่าง ๆ เกิดการเพิ่มพูนประสบการณ์เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ทำงานด้วยกัน เรียนรู้ไปพร้อมกันจากของจริง จากชีวิตจริง

5.2.3) สภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องศึกษาให้มีข้อมูลว่ามีใครทำอะไรอยู่ที่ไหนบ้าง แล้วนำมาขยายผลออกไป ให้เกิดการเรียนรู้ และทำงานร่วมกัน ให้คนในพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนรู้จากการทำงานจริง ถึงแม้จะผิดบ้าง ถูกบ้าง ก็เป็นการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติต้องทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้สภาวัฒนธรรมจังหวัด เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและชาวบ้านเรียนรู้และทำงานด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าการที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมทาง

วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การประชุมสัมมนา เสวนา พบปะพูดคุย การศึกษาดูงาน และการใช้สื่อ และสื่อสารมวลชนต่าง ๆ โดยมีลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการกลุ่ม เป็นการเรียนรู้จาก การลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง และเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องสร้างวิทยากรกระบวนการเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและคนมาร่วมตัวกัน ร่วมคิดร่วมทำจากการดำเนินงานในชีวิตจริงเป็นเครือข่ายในลักษณะการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติ โดยจะต้องส่งเสริมสนับสนุนเปิดโอกาสและกระตุ้นให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนได้เรียนรู้และทำงานด้วยตัวเองเป็นสำคัญ

ประเด็นที่ 6 การที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ โดยต้องสร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกต่าง ๆ ได้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ของตน และรวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในขณะเดียวกันต้องจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก มีการปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน และต้องจัดรูปแบบความสัมพันธ์ใน “แนวนอน” มากกว่า “แนวตั้ง” ในลักษณะเป็นเพื่อน เป็นกัลยาณมิตรที่เป็นหุ้นส่วนกัน อย่างสมานฉันท์

ผลการศึกษาพบว่า

6.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรม 7 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน การประยุกต์ใช้ในระดับมาก ส่วนอีก 1 คน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ใน การประยุกต์ใช้ในระดับมาก

6.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องของกระบวนการจัดการเพื่อให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ คือ

6.2.1) ต้องกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดที่มีความชัดเจน ปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกในท้องถิ่นและในจังหวัด

6.2.2) กระบวนการจัดการของประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทุนเดิมของสังคม (Native Ability) ไม่ว่าจะเป็นทุนทางสติปัญญา ทุนทางทรัพยากร ความรู้ความสามารถของคน และอื่น ๆ ปฏิธาน (Commitment) ของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก และกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดที่จะทำงานให้สำเร็จ และความร่วมมือร่วมใจจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชนซึ่งมีอิทธิพลมาก

6.3) ได้มีการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะ "แนวตั้ง" มากกว่า "แนวนอน" ดังนั้นการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ของเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายของสภาวัฒนธรรมจังหวัดในลักษณะ "แนวนอน" มากกว่า "แนวตั้ง" นั้นจะทำได้ไม่ง่ายนัก ต้องใช้ความพยายามมาก

สรุปได้ว่าการที่ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ โดยต้องสร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายได้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ของตน และรวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในขณะที่เดียวกันก็จัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายเครือข่าย มีการปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน และต้องจัดรูปแบบความสัมพันธ์ใน "แนวนอน" มากกว่า "แนวตั้ง" ในลักษณะเป็นเพื่อน เป็นกัลยาณมิตรที่เป็นหุ้นส่วนกันอย่างสมานฉันท์ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดให้ชัดเจน ปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ

ประเด็นที่ 7 ปัจจัยที่ทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถพัฒนาและดำรงอยู่จนสามารถรับผิดชอบและเป็นแหล่งกลางในการประสานการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ประกอบด้วยปัจจัยภายในสภาวัฒนธรรมจังหวัดเอง คือ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด กรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด การขยายเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายออกไปอย่างหลากหลายกว้างขวางและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิจ การดำเนินงานวัฒนธรรมที่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายเครือข่ายเครือข่ายและประชาชน และปัจจัยภายนอกคือ การส่งเสริม สนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ผลการศึกษาพบว่า

7.1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานวัฒนธรรมทุกคน เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 5 สภาวัฒนธรรมจังหวัด เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในระดับมากเช่นกัน

7.2) ปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ในเรื่องปัจจัยที่ทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถพัฒนาและดำรงอยู่ จนสามารถรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของจังหวัดได้ คือ

7.2.1) บทบาทและหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องชัดเจน ปฏิบัติได้ และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพที่ดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน

7.2.2) ประธานและคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องเลือกสรรกลั่นกรองให้เหมาะสม เพราะเป็นทรัพยากรบุคคลทางวัฒนธรรมที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีที่คนทั่วไปจะสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินวิถีชีวิตได้

7.2.3) ขณะนี้คนรวมตัวกันไม่เป็น เพราะฉะนั้นจะต้องทำให้คนมารวมตัวกัน โดยสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องสร้างวิทยากรกระบวนการ คือ คนที่เชี่ยวชาญในการส่งเสริมการรวมตัวกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของประชาสังคม

7.2.4) สภาวัฒนธรรมจังหวัดมีจุดอ่อน คือ ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยราชการและมีราชการเข้าไปอยู่มากโดยหลายแห่งเป็นเลขาธิการ ทำให้มีความเกี่ยวข้องกับราชการอยู่มาก ในขณะที่เดียวกันก็มีจุดแข็งคือ เพราะราชการเป็นโครงสร้างที่ใหญ่และแข็งแรง เมื่อสภาวัฒนธรรมจังหวัดเข้าไปเชื่อมก็สามารถเชื่อมกับโครงสร้างที่ใหญ่และแข็งแรงได้ ในขณะเดียวกันสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องใช้ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งนี้มาปรับให้เหมาะสม เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัดจะอยู่โดด ๆ โดยลำพังก็จะทำให้ทำงานยาก ต้องเชื่อมโยงกับราชการ กับองค์กรภาคเอกชน กับชุมชน กับนักวิชาการ กับภาคธุรกิจ ทั้งภายในจังหวัดและระหว่างจังหวัด

สรุปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถพัฒนาและดำรงอยู่จนสามารถรับผิชอบและเป็นแหล่งกลางในการประสานการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้นั้น ประกอบด้วยปัจจัยภายในสภาวัฒนธรรมจังหวัดเอง คือ ประธานและคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด เครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพที่หลากหลายกว้างขวางและประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย การประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิจ การดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพและประชาชน และปัจจัยภายนอกคือ การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนปฏิบัติได้ และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพ ประธานและกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องได้รับการเลือกสรร กลั่นกรองให้เหมาะสมและเป็นแบบอย่างได้ ในขณะเดียวกันสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องสร้างวิทยากรกระบวนการเพื่อส่งเสริมให้คนรวมตัวกัน และต้องเชื่อมโยงกับระบบและกลุ่มพลังต่าง ๆ ในท้องถิ่นและจังหวัด

สรุปผลการศึกษาความเป็นไปได้และปัจจัยเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้รูปแบบกระบวนการพัฒนาประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัด ได้ดังนี้

2.2.1 โครงสร้างและองค์ประกอบ

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องเป็นแหล่งกลางให้หน่วยงานและองค์กรที่เป็นต้นกล้าประชาสังคมที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ในจังหวัดได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ในลักษณะที่สามารถ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กัน โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าจะต้องทำความเข้าใจในความหมายและของข่ายงานวัฒนธรรมให้เข้าใจตรงกันว่าครอบคลุมถึงชีวิตวัฒนธรรม หรือสังคมวัฒนธรรมที่เป็นองค์รวมและเชื่อมโยงกับทุกเรื่องที่เป็นวิถีชีวิตของทุกคนในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรู้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานและองค์กรที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ในท้องถิ่น แล้วประสานเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมมือกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อและสื่อสารมวลชน การประชุมสัมมนาเพื่อนำเสนอความคิดและการดำเนินงานของแต่ละองค์กรเครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพต่าง ๆ นั้น ซึ่งจะทำให้เกิดกำลังใจ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประสานเชื่อมโยงกันเพื่อร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้

2.2.2 การดำเนินงานวัฒนธรรม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดต้องส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและจังหวัดให้สามารถดำเนินงานวัฒนธรรมทั้ง 8 ลักษณะงาน และครอบคลุมทุกประเภทของวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าจะต้องสร้างความเข้าใจเรื่องความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรมให้เข้าใจชัดเจนตรงกัน ให้ครอบคลุมถึงชีวิตวัฒนธรรม หรือสังคมวัฒนธรรม และครอบคลุมทั้งในเรื่องวัฒนธรรมด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ

2.2.3 กระบวนการที่ทำให้เกิดประชาสังคม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะสามารถเกิดขึ้น พัฒนาและดำรงอยู่ได้ ต้องเกิดจากองค์กรเครือข่ายเครือข่ายวิชาชีพและประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัดเกิดจิตสำนึกในคุณค่า และความสำคัญของงานวัฒนธรรม และเกิดความมั่นใจและสำนึกในคุณค่า และพลังของการร่วมมือกันดำเนินงานวัฒนธรรม ด้วยการพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองเป็นสำคัญ แล้วประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่ "ถักทอ" และ "เชื่อมโยง" กันได้อย่างเข้มแข็ง โดยมีปัจจัยและเงื่อนไขว่าจะต้องทำให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมต่อการแก้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เผชิญอยู่และต้องเกิดความต่อเนื่องทางปัญญา

2.2.4 กระบวนการที่ทำให้ประชาสังคมดำเนินงานวัฒนธรรมได้

2.2.4.1 กระบวนการทางวัฒนธรรม

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางวัฒนธรรมที่สำคัญคือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม กระบวนการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม และกระบวนการปรับปรุงทางวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดและเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกจะต้องมีการเรียนรู้ให้มากพอที่จะตั้งหลักและเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ โดยจะต้องให้โอกาสกับทุกคน ทุกกลุ่มในสังคม ได้มาร่วมกันคิดและตัดสินใจด้วยตัวของเขาเองตามวิถีทางประชาธิปไตยที่จะใช้ภูมิธรรมภูมิปัญญาดั้งเดิมหรือรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ให้ผสมผสานกันได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกัน โดยหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล

2.2.4.2 กระบวนการเรียนรู้

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การประชุมสัมมนา เสวนา พบปะพูดคุย การศึกษาดูงาน และการใช้สื่อและสื่อสารมวลชนต่าง ๆ โดยมีลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการกลุ่ม เป็นการเรียนรู้จากการลงมือดำเนินงานวัฒนธรรมจริง เป็นการเรียนรู้จากปัญหาทางวัฒนธรรมในชีวิตจริง และเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องสร้างวิทยากรกระบวนการเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและคนมารวมตัวกัน ร่วมคิดร่วมทำจากการดำเนินงานในชีวิตจริงเป็นเครือข่ายในลักษณะการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติ โดยจะต้องส่งเสริมสนับสนุนเปิดโอกาสและกระตุ้นให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชนได้เรียนรู้และทำงานด้วยตัวเองเป็นสำคัญ

2.2.4.3 กระบวนการจัดการ

ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการ โดยการสร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกได้ดำเนินงานวัฒนธรรมตามภาระหน้าที่ของตน และรวมตัวกันเป็นสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในขณะเดียวกันก็จัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับมูลเหตุจูงใจ ความประสงค์ และความสามารถของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก มีการปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน และต้องจัดรูปแบบความสัมพันธ์ใน “แนวนอน” มากกว่า “แนวตั้ง” ในลักษณะเป็นเพื่อน เป็นภักษาลมมิตรที่เป็นหุ้นส่วนกันอย่างสมานฉันท์ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัดให้ชัดเจน ปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่ดำเนินงานวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ

2.2.5 ปัจจัยที่ทำให้ประชาสังคมเกิดการพัฒนาและดำรงอยู่

ปัจจัยที่ทำให้ประชาสังคมเพื่อการดำเนินงานวัฒนธรรมของสภาวัฒนธรรมจังหวัดสามารถพัฒนาและดำรงอยู่จนสามารถรับมือดีชอบและเป็นแหล่งกลางในการประสานการดำเนินงานวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของจังหวัดได้ ประกอบด้วยปัจจัยภายในสภาวัฒนธรรมจังหวัดเอง คือ ประธานและคณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด เครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกที่หลากหลายกว้างขวางและประสานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย การประชุมปรึกษาหารือกันเป็นเนืองนิจ การดำเนินงานวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิกและประชาชน และปัจจัยภายนอกคือ การสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขว่าสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนปฏิบัติได้ และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายเครือข่ายภาคีสมาชิก ประธานและกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องได้รับการเลือกสรร กลั่นกรองให้เหมาะสมและเป็นแบบอย่างได้ ในขณะเดียวกันสภาวัฒนธรรมจังหวัดจะต้องสร้างวิทยากรกระบวนการเพื่อส่งเสริมให้คนรวมตัวกัน และต้องเชื่อมโยงกับระบบและกลุ่มพลังต่าง ๆ ในท้องถิ่นและจังหวัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย